

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 28 ΜΑΡΤΙΟΥ 1936

ΑΡΙΘ. 13

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΙΠΤΥΧΟΝ

[25 Μαρτίου]

Μεταξὺ πασῶν τῶν γυναικῶν ἢ κατ' ἐξο-
χήν «εὐροῦσα παρὰ τῷ Θεῷ χάριν» ἵνα γένη-
ται Μήτηρ τοῦ «Υἱοῦ τοῦ Ὑψίστου», εἰς τὸν
ὁποῖον «δώσει Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον
Δαυὶδ καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τοῦ οἴκου Ἰακώβ εἰς
τοὺς αἰῶνας καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔ-
σται τέλος», ὑπῆρξεν ἡ Παρθένος τῆς Ναζαρετ
Μαριάμ. Αὕτη ἐγένετο σκεῦος ἐκλογῆς τοῦ
Θεοῦ, ἐποίησεν αὐτὴν πρώτην ἐν τοῖς δη-
μιουργήμασιν αὐτοῦ ὁ Κύριος, ὑψωσεν αὐτὴν
ὅσον οὐδὲν τῶν θείων πλασμάτων, εἰς αὐτὴν
διὰ τοῦ ἀγγέλου ἐνεπιστεύθη τὴν εὐάγγελον
εἶδησιν τοῦ πληρώματος τοῦ χρόνου, καὶ διὰ
τοῦ ἀγγελικοῦ χαιρετισμοῦ ἐποίησεν αὐτὴν τὸ
ὄργανον τῆς θείας Ἐνσαρκώσεως. Ἡ περι-
κοπή, διὰ τῆς ὁποίας μετέδωκεν εἰς τὴν ἀν-
θρωπότητα ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς τὴν τόσοον
προσδοκωμένην ταύτην σιγάντησιν τοῦ Θεοῦ
καὶ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς Παρθένου, ἀπηχεῖ
ἕκτοτε μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων τὸ
σωτήριον σάλπισμα τῆς πραγματοποιήσεως
τῆς τόσοον ἐναγωνίως ἐλπισθείσης ἀπολυτρώ-
σεως, καὶ ὁ εἰς τὴν ἐλευθερίαν δι' αὐτῆς ἀνα-
γεννηθεὶς ἄνθρωπος πλήρης εὐγνωμοσύνης
ἐορτάζει τὸν εὐάγγελον τοῦτον πρὸς τὴν Παρ-
θένον χαιρετισμόν, γεραίρων ἅμα καὶ μεγαλύ-
νων τὴν ἐπισκιασθεῖσαν ὑπὸ τῆς δυνάμεως
τοῦ Ὑψίστου Παρθένου, δι' ἧς ἐσημάνθη
«τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον» καὶ ἐφα-
νερώθη «τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον».

Ἄλλ' ἂν διὰ τοῦ πρὸς τὴν Παρθένον ἀγγε-
λικοῦ χαιρετισμοῦ ἐκ τῆς τέφρας τῆς ἁμαρτίας

ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος ἀνεγεννήθη εἰς καινὸν
ἄνθρωπον, διὰ τοῦ σαλπίσματος τῆς ἐξεγέρ-
σεως τοῦ πολυτυραννηθέντος ἐλληνικοῦ ἔ-
θνους ἐν ὀνόματι τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρί-
δος ἐκ τῆς τέφρας τῆς δουλείας ἀνεξωογονήθη
τοῦτο ὡς φοῖνιξ εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἐλευθερίας,
οὕτω δ' ἡ σύμπτωσις τῶν δύο παραλλήλων,
τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ τοῦ ἐθνικοῦ, δίπτυχον
ἐμφαίνει τὴν ἐορτὴν εἰς τὸν χριστιανὸν Ἕλληνα,
ἐνῶ δὲ διπλασιάζει τὴν χαρὰν, ἀμφιβαρεῖς ἐπι-
βάλλει καὶ τὰς ὑποχρεώσεις. Διότι ὡς λυτρω-
θέντες μὲν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ὀφείλομεν νὰ
ἀπεργασθῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀξίους τῆς ἠθικῆς
ἐλευθερίας εἰς ἣν ἐκλήθημεν διὰ τοῦ αἵματος
τοῦ Σωτήρος, Ἐκείνου, τὴν γέννησιν τοῦ ὁ-
ποίου εὐηγγελίσθη εἰς τὴν Παρθένον ὁ ἄγ-
γελος ὡς ἀπελευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῶν
δεσμῶν τῆς ἐθνικῆς δουλείας διὰ τοῦ αἵμα-
τος τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐπαναστάσεως, κα-
θῆκον ἔχομεν νὰ μὴ καταισχύνομεν τὴν θυ-
σίαν των, ἀλλὰ νὰ ἀπεργασθῶμεν τὴν πρόο-
δον τοῦ ἔθνους διὰ τῶν πατροπαράδοτων ἐλ-
ληνικῶν οἰκογενειακῶν, κοινωνικῶν καὶ ἐθني-
κῶν ἀρετῶν, διὰ τὰς ὁποίας ἀνεκαθεν ἐθαυ-
μάζετο τὸ ἐλληνικόν.

ΚΡΑΤΟΣ—ΕΘΝΟΣ—ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Καίτοι ἡ ἀπάντησίς μου εἰς τὴν κριτικὴν τοῦ κ.
Μπαλάνου ἐπὶ τῶν ἐν τῇ «Ἀναπλάσει» δημοσιευ-
θειῶν θέσεων μου περὶ «κράτους, ἔθνους καὶ ἐκ-
κλησίας» ἦτο ἀρκούντως ἀναλυτικὴ καὶ σαφής, ὥστε
νὰ μὴ παρίσταται ἀνάγκη δευτερολογίας ἐκ μέρους
μου ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων, τοσοῦτο μᾶλλον καθ'
ὅσον ἐν τῇ ἀνταπαντήσει του ὁ κ. συναδελφός οὐδὲν
νέον οὐσιώδες στοιχεῖον ἢ ἐπιχείρημα προσάγει, ἀλλ'
ἀπλῶς ἐμμένει εἰς τὰ ἐπιχειρήματά του καὶ εἰς τὰς
παρῆχηγάσεις του, οὐχ ἦτον ὁμως νομίζω ὅτι θὰ

ὄφειλον νᾶπαντήσω καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν κυρίων σημείων τῆς ἀνταπαντήσεώς του, χάριν ἐκεῖνων τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλησίας», οἵτινες δὲν ἀναγινώσκουσι τὴν «Ἀναπλάσει» ἢ ἔτυχε νὰ μὴ ἀναγινώσωσι τὴν ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» ἀπάντησίν μου.

1. Ὁ κ. συνάδελφος τὴν περὶ γενέσεως καὶ φύσεως τοῦ κράτους θεολογικὴν θεωρίαν τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, ἣτις ἔχει τὰς ρίζας τῆς ἐν αὐταῖς ταῖς περὶ «κόσμου» καὶ «βασιλείων τοῦ κόσμου τούτου» ἀν' ἰλήψεσι τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων, ἐπιμένει νὰ θεωρῇ ὡς ἀντικρατικὴν καὶ ὡς ἀνατρεπτικὴν τῆς ἐννοίας τοῦ κράτους» καὶ ὡς γνώμην «θρησκο-λήπτων καὶ φανατικῶν ἀνθρώπων», εἰς οὓς βεβαίως θὰ συγκαταλέγῃ καὶ ἐμέ. Ἡ ἐπιμονὴ τοῦ κ. Μπαλάνου εἰς τοὺς τοιοῦτους χαρακτηρισμοὺς, ἐκτός τοῦ ὅτι θίγει ἓνα «φίλον συνάδελφον», σημαίνει ἢ ἀνεπαρκῆ γνῶσιν τῆς εἰρημένης θεωρίας καὶ ἄγνοιαν τῶν νεωτέρων ὁπαδῶν αὐτῆς (ὁ κ. Μπαλ. γνωρίζει μόνον τὸν αἰδιμόν Μακράκη), ἔξ ὧν ἐγὼ ἀνέφερα δύο ἐπιφανεῖς ξένους καθηγητὰς τῆς ἐποχῆς ἡμῶν, ἓνα θεολόγον καὶ ἓνα νομοδιδάσκαλον, ἢ ταυτισμὸν τοῦ βαθέος χριστιανικοῦ αἰσθήματος πρὸς τὸν «φανατισμὸν» καὶ τὴν «θρησκοληψίαν», ἢ ἀμφοτέρω ταῦτα ὁμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ «διὰ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος μάλιστα ἔξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου» μοι ὑποδεικνύει, ὅτι «ἀρμόδιοι εἶναι οἱ Ἕλληνες πατέρες κλπ.», χωρὶς νὰ μοι ἀναφέρῃ καὶ κανὲν σχετικὸν πατερικὸν χωρίον, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ τῷ ἀπαντήσω, ὅτι ἡ περὶ κράτους θεωρία τοῦ Αὐγουστίνου ὄχι μόνον ἔχει τὰς ρίζας τῆς ἐν αὐτῇ τῇ Κ. Διαθήκῃ, ὡς ὑπεδήλωσα ἀνωτέρω, ἀλλ' ἀπαντᾷ συνεπτυγμένως ἤδη καὶ παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ. «*Ὅτε χοῖκοι ἦμεν, Καίσαρος ἦμεν*. Καίσαρ δ' ἐστὶν ὁ προσκαίρος, οὗ καὶ ἡ εἰς ὧν χοϊκῆ, ὁ παλαιὸς ἀνθρώπος, εἰς ὃν ἐπαλιδρόμησεν. Τούτῳ οὖν τὰ χοϊκὰ ἀποδοτέον κλπ.» (Ἐκλογαὶ προφητικαί. Ἐκδοσις Πρωσσ. Ἀκαδημίας 1909 σελ. 143).

2. Δικαίωμα τοῦ κ. συναδέλφου εἶναι, ὅπως εἶπομεν, «νὰ θεωρῇ τὸ ἑλληνικὸν κράτος ὡς χριστιανικὸν» καὶ ὡς «ἐπιδείξαν πάντοτε τὸν χριστιανικὸν του χαρακτήρα» κλπ., οὐχὶ ὅμως καὶ νὰ ἐπιμένῃ νὰ μὲ παριστᾷ ὡς ἰσχυριζόμενον πράγματα διάφορα ἢ καὶ ἀντίθετα τῶν ὅσων σαφῶς καὶ ὀρθῶς ἐδήλωσα καὶ ἐπεξήγησα, ὅτι πιστεύω. Οὕτως, ἐν ᾧ ἐγὼ ἐν μὲν τῇ «Ἀναπλάσει» παρέθεσα τὰ κυριώτατα τῶν γραφικῶν χωρίων, ἐνθα ἐπιβάλλεται ὁ σεβασμὸς τῶν πιστῶν πρὸς τὸ κράτος καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ καὶ ὡμίλησα περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συνεργασίας μεταξὺ κράτους καὶ Ἐκκλησίας, ὧν τὴν ἀμοιβαίαν σχέσιν παρέβαλον πρὸς τὴν σχέσιν ψυχῆς καὶ σώματος, ἀνεγνώρισα τὴν «φυσικότητα, ὠφελιμότητα καὶ ἀναγκαιότητα τῆς ἰδέας τοῦ ἔθνους διὰ τὴν εὐημερίαν τῶν λαῶν», ἐκάκησα δὲ μόνον τὴν «*ὑπερβολικὴν*» προσκόλλησιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἔθνος τοῦ κράτους» καὶ εἰς τὴν «ιδεάν τῆς ἐθνότητος» καὶ δὴ καὶ εἰς τὸν «εἰδωλολατρικὸν φυλετισμὸν», ἐν δὲ τῇ «Ἐκκλησίᾳ» ἐπανέλαβον τὰ κύρια σημεῖα τῶν ἰσχυρισμῶν μου τούτων, ὑπογεγραμμισμένα μάλιστα ὅπου ἔπρεπε, καὶ ἐδήλωσα ὅτι δὲν θεωρῶ τὸ ἑλληνι-

κὸν κράτος ὡς «χριστιανικὸν» ὑπὸ τὴν εἰδικὴν τοῦ ὄρου «χριστιανικὸν κράτος» ἐννοίαν, «χωρὶς νὰ παραγνωρίζω τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπηρεσίας του καὶ χωρὶς νὰ τὸ χαρακτηρίζω ὡς ἀντιχριστιανικόν» ἔρχεται ὁ κ. συνάδελφος καὶ ἄφ' ἐνός μὲν βεβαιοῖ, ὅτι ἐτροποποίησα τὰς ἀντιλήψεις μου, ἄφ' ἐτέρου δὲ μὲ διδάσκει, ὅτι «οὐδὲ λόγος πρέπει νὰ γίνεταί περὶ ἀντιχριστιανικοῦ κράτους» καὶ ὅτι «τὸ νὰ ἐπιρροίτωμεν πάσας τὰς κακοδαιμονίας τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν πολιτείαν εἶναι συνήθης καὶ εὐχερῆς διέξοδος». Καὶ ταῦτα, ἐν ᾧ ἐπιμένει, ὅτι «καλῶς ἀντελήφθη τὴν σημασίαν τῶν φράσεων μου».

3. Ὁ «ἐθνικὸς χαρακτήρ» τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ μόνον ἐπιγενὲς καὶ ἐπουσιῶδες, κατὰ τὴν κρίσιν μου, καὶ οὐχὶ «κύριον γνώρισμα αὐτῆς», ὡς νομίζει ὁ κ. συνάδελφος καὶ ὡς μέμφονται αὐτὴν οἱ ξένοι κριτικοί. Ἄλλως ἢ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν θὰ ἀπετέλει συνέχειαν «τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας» τῶν 8 πρώτων αἰώνων, ἣτις ἠγνοεῖ τοιοῦτον κύριον γνώρισμα. Ἐπειδὴ δ' ἐπεκαλέσθη καὶ χωρίον ἕκ τινος πανηγυρικοῦ λόγου τοῦ Ἀνδρούτσου, ἐκφωνηθέντος ἐν ἐποχῇ ἐθνικιστικοῦ ἀναβρασμοῦ (10)4)1921), εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ τὸν παραπέμψω εἰς τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀρμόδιον ἔργον τοῦ αἰδιμόμου ἀνδρός, τὴν «Συμβολικὴν» (β' ἔκδ. 1930 σελ. 418—421), ἐνθα θὰ εὔρη, πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου σύμπτωσιν γνώμης πρὸς τὴν ἰδικήν μου.

4. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ περιμάχητον, μάλιστα σήμερον, ζήτημα περὶ τῆς θέσεως τοῦ χριστιανοῦ ἐν τῷ κράτει καὶ τῷ ἔθνει καὶ τῷ κόσμῳ καθόλου, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία, ὅτι αὕτη, μετὰ τὰ γνωστά βιβλικὰ ὀρθὰ (Ματθ. κβ' 21, Φιλιπ. γ' 20 Ἐβρ. ιγ' 14), προσφύεσται καὶ κατὰ κλασικὸν τρόπον καθορίζεται ἐν τῷ ὕλ' ἐμοῦ παρεϊθέντι ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» χωρίῳ τῆς πρὸς Διόγνητον ἐπιστολῆς (κεφ. ε'), οὗ τὴν σημασίαν ἀπορῶ πῶς προσπαθεῖ νὰ μειώσῃ ὁ κ. συνάδελφος, ἐφ' ὅσον μάλιστα τὴν μὲν ἐν λόγῳ ἐπιστολὴν ἀναγιωρίζει ὡς «ἀδάμαντα τῆς ἀπολογητικῆς φιλολογίας», τὸ δὲ εἰρημένον χωρίον παραθέτει «ὡς ὑποδειγματικόν» ἐν τῇ «Πατρολογία» αὐτοῦ (σ. 85). Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Ἐκκλησίας, οὗτος εἶναι κατὰ τὴν ἀκριβῆ χριστιανικὴν ἀντίληψιν κυρίως μὲν καὶ πρὸ παντὸς «ἡ μόρφωσις ἐπουρανίων πολιτῶν», ὡς συνέπεια δ' ἐπακολουθεῖ νὰ εἶναι οἱ χριστιανοὶ καὶ καλοὶ πολῖται πολῖται ὅμως μὴ κινούμενοι ὡς ἠοιθημένα τεμάχια τῆς κρατικῆς μηχανῆς, ἀλλ' ὡς ἐλεύθεροι χριστιανικαὶ προσωπικότητες. Ἀκριβῶς δ' ἡ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καλλιέργεια καὶ ἐνίσχυσις τῆς *προσωπικῆς συνειδήσεως* τῶν πολιτῶν ἀπέναντι τῆς τυραννίας τοῦ κοινωνικοῦ, ἐθνικοῦ καὶ κρατικοῦ περιβάλλοντος ἀποτελεῖ τὸ καὶ ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ θετικιστοῦ φιλοσόφου Aug. Comte ἀναγνωρισθὲν μέγιστον ἐκπαιδευτικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ὡς παρετήρησεν ὁ γνωστὸς Γερμανὸς φιλόσοφος καὶ παιδαγωγὸς Fr. Förster (Autorität u. Freiheit, κα' ἔκδοσις 1922, σελ. 110). Ἡ, διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν ἄλλην ἔκφρασιν τοῦ κ. Μπαλάνου, «σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ πραγμα-

τική εκχριστιάνισις τοῦ ὅλου ἀνθρώπου», ἀλλ' ἀκριβῶς ὁ «εκχριστιανισμός» οὕτως συνεπάγεται ἔστιν ὅτι τὴν θυσίαν ὄχι μόνον τῆς συνειδήσεως τοῦ πολίτου εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ χριστιανοῦ, κατὰ τὸ «πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις», ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἐπιγείου ζωῆς αὐτοῦ, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ «ὁ θέλων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν». (Ὅρα καὶ τοὺς χριστιανούς πολίτας τῆς ὀμοσπικῆς Σοβιετίας, παρ' οἷς εἶναι ἀδύνατον νὰ συμπίπτῃ πάντοτε ἡ συνείδησις τοῦ καλοῦ χριστιανοῦ μετὰ τὴν συνείδησιν τοῦ καλοῦ πολίτου, δηλ. τοῦ ἀντιχριστιανοῦ). Ὁ δὲ ἱ. Χρυσόστομος ἐν τῇ ο' ὁμιλίᾳ του εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον παρατηρεῖ: «Σὺ δὲ ὅταν ἀκούσῃς ἀπόδος τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι», ἐκεῖνα γίνωσκε λέγειν αὐτὸν μόνον, τὰ μηδὲν τὴν εὐσέβειαν παραβλάπτοντα· ὡς, ἂν τι τοιοῦτον ἦ. οὐκέτι Καίσαρος, ἀλλὰ τοῦ Διαβόλου φόρος ἐστὶ καὶ τέλος τὸ τοιοῦτον».

5. Ὁ κ. Μπαλᾶνος βεβαίως ὅτι «οὐδέποτε ὑπεστήριξε πολιτειοκρατικὰς ἀντιλήψεις περὶ ἐκκλησίας», ἐξ ἄλλου ὅμως ἐν μὲν τῇ κριτικῇ ἐπὶ τοῦ βιβλίου τοῦ Ἀνδρούσου «Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία», πρὸς τοῖς ἄλλοις, συνεμερίσθη ἀνεπιφυλάκτως τὴν θέσιν, ὅτι «ἐν τοῖς νεωτέροις πολιτεύμασιν ἡ Πολιτεία εἶναι ἡ ἀνωτέρα πάσης ἄλλης ἐν τῷ κράτει ἀρχῆς, ἐξ ἧς πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι ἀπορρέουσιν» (Κ. Διδ. 1920 σ. 144) (ἄρα καὶ ἡ πνευματικὴ καὶ θεόδοτος ἐξουσία τῆς ἐκκλησίας), ἐν δὲ τῇ ἀνταπαντήσει του πρὸς ἐμὲ ἀποφαίνεται ὅτι «τὸ κράτος δέον νὰ εἶναι ὁ ἀνώτατος ὑψιμιστὴς πασῶν τῶν ἐξουσιῶν». Ἀλλὰ τί περισσότερο ἀπαιτεῖ σήμερον παρὰ τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἐν Γερμανίᾳ τὸ χιτλερικὸν καθεστῶς; Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀπάντησιν, ἣν δίδει εἰς τὴν ἀπορίαν μου «εἰς ποίαν χριστιανικὴν μερίδα θὰ ἀνήκεν ἐὰν ἔζη σήμερον ἐν Γερμανίᾳ, εἰς τὴν Bekenntniskirche ἢ εἰς τοὺς Deutsche Christen τοῦ Χίτλερ», ὅτι «μὴ συνηθισμένος νὰ ἀνήκῃ εἰς μερίδα καὶ ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σκεφθῆ εἰς ποίαν θὰ ἀνήκεν ἐὰν ἔζη ἐν Γερμανίᾳ», ἃς μοι ἐπιτραπῆ νὰ τὸν βεβαιώσω, ὅτι ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἀπῆντα οὕτως ἐὰν ἔζη ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου θὰ ὤφειλεν ὡς χριστιανός, ἂν μὴ ὡς θεολόγος, νὰ λάβῃ ὠρισμένην στάσιν ἐναντι τῆς θρησκευτικῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους, διότι μόνον οἱ θρησκευτικῶς ἀδιάφοροι παρμένονοισιν ἐν αὐτῷ σήμερον οὐδέτερον.

6. Ὁ κ. συνάδελφος ἐφαντάσθη, ὅτι «ἐξέπεσαν αἱ ἀξιώσεις μου περὶ ἀναγωγῆς τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου εἰς θρησκευτικὸν κέντρον μετὰ πραγματικὸν οἰκουμενικὸν καὶ ὑπερεθνῆ χαρακτῆρα». Ἀλλ' ἀσφαλῶς ἐπλανήθη, μὴ ἀναγνώσας καλῶς, ὡς φαίνεται, τὴν ἀπάντησίν μου, ἢ μᾶλλον παρουσιάσων «κεκολλημένα» τὰ λεγόμενά μου. Ἀντιλαμβάνομαι, ὅτι τὸν κ. συνάδελφον σκανδαλίζει ὁ ὅρος «θρησκευτικὸν κέντρον», ὑπ' ὃ φαντάζεται ἀνιγραφήν τοῦ Βιτικανοῦ. Προσεκτικωτέρως ὅμως καὶ ψυχραιμωτέρως ἀνάγνως τῆς εἰσηγήσεώς μου θὰ εὕρισκεν, ὅτι ἐγὼ ἐπανειλημμένως ὁμιλῶ ἐκεῖ, (ἵνα μεταχειρισθῶ τὴν φράσιν τοῦ κ. Μπαλᾶνου) περὶ «ἐπαναγωγῆς» τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «εἰς πραγματικὸν θρησκευ-

τικὸν κέντρον μετὰ ὑπερεθνῆ χαρακτῆρα, οἷον ἦτο τοῦτο κατὰ τε τοὺς χρόνους τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας καὶ μάλιστα τῆς τουρκικῆς δουλείας». Αἱ τελευταῖαι φράσεις μου ὑποδηλοῦσιν ἀκούοντες σαφῶς, νομίζω, εἰς πάντα ἀμερόληπτον ἀναγνώστην, πῶς ἐννοῶ ἐγὼ τὴν τοιαύτην «ἐπαναγωγὴν» τοῦ Πατριαρχείου εἰς πραγματικὸν θρησκευτικὸν κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας, δηλ. ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς ἱστορίας αὐτοῦ καὶ τοῦ ὀρθοδόξου κανονικοῦ δικαίου, ὡς ὑπεμφαίνεται καὶ ἐν τῇ προσφάτῳ ἀλληλογραφίᾳ τοῦ νέου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τοῦ Μακαροῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. (Πρβ. «Ἐκκλησία» ἀριθ. 12).

7. Ὡς πρὸς τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. συναδέλφου, ὅτι «ἡ ἀνακίνησις καθαρῶς ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων», ὡς τὸ τῆς θέσεως τοῦ Οἰκουμ. πατριαρχείου καὶ δὴ πρὸ διεθνῶν συνεδρίων... οὔτε ὀρθῆ οὔτε σκόπιμος εἶναι», ἃς μοι ἐπιτραπῆ νὰντιπαρατηρήσω, ὅτι ἐν μὲν τῇ ἀτλῶς «ὀρθοδόξῳ βιολογικῇ» (καὶ οὐχὶ «διεθνεῖ») συσκέψει τῆς Δαλματίας ὡς ἐν παρόδῳ ἐθίγη τὸ ζήτημα περὶ τῆς θέσεως τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου, ἐν ᾧ ἐν τῷ ἐξαγγελθέντι προγράμματι τοῦ προσεχοῦς «πανορθοδόξου» θεολογικοῦ συνεδρίου τῶν Ἀθηνῶν, τῆς διοργανωτικῆς ἐπιτροπείας τοῦ ὁποίου μέλος τυγχάνει καὶ ὁ κ. Μπαλᾶνος, ἀναγράφεται ὡς εἰδικὸν θέμα «ὁ τρόπος θετικῆς συνεννόσεως τῶν διαφόρων ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν ἐπὶ γενικωτέρον καὶ ἐπειγούσης φύσεως ζητημάτων».

8. Τέλος, ἐπὶ πᾶσι τοῦτοις, παραμένει δυσεξήγητον πῶς μία εὐδαρσής, ἃς μοι ἐπιτραπῆ νὰ εἶπω, κριτικῆ ἐφ' ἀπάντων τῶν νεωτέρων ὀρθοδόξων κρατῶν καὶ ἐθνῶν, καὶ ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς νεωτέρας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, κριτικῆ ἐμπνεομένη ἀπὸ τὰ ἀγνὰ χριστιανικὰ καὶ ὀρθόδοξα ἰδανικά, κριτικῆ ἥτις δὲν προὔκαλεσεν οὐδεμίαν διαμαρτυρίαν ἐκ μέρους ἄλλοεθνῶν, ἀλλ' ὁμοδόξων θεολόγων τῆς περὶ ὠπῆς τοῦ ἐπισκόπου Νοβισάδ, τοῦ Zankow καὶ τῶν ἄλλων συνόδων, μολονότι ἐνιαχοῦ ἀπέβλεπε κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν, ἢ κριτικῆ αὕτη, λέγω, ἔθιξε τὴν ἐθν. φιλοτιμίαν καὶ ἐξῆψε τοσοῦτον τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ κ. Μπαλᾶνου, ὥστε νὰ ἐπιτεθῆ λάβρος κατ' αὐτῆς, πρὶν ἢ ζήτησῃ παρ' ἐμοῦ σχετικὰς τινας διασαφήσεις, αἵτινες πολλὰς παρεξηγήσεις του θὰ προελάβανον. Ἐγὼ τὰ νόμιμα ἐθνικὰ ἡμῶν δίκαια τὰ ὑπεστήριξα λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ἐν τῇ συσκέψει τῆς Δαλματίας καὶ ἐκτὸς αὐτῆς. Εἶμαι δὲ ἀρκετὰ πατριώτης, ὥστε νὰ περιτεύῃ πατριωτικὴ διδασκαλία πρὸς ἐμέ. Ἀπεχθάνομαι μόνον τὸν σωβινισμόν, διότι τὸν θεωρῶ ἀντιχριστιανικόν, ἰουδαϊκόν καὶ εἰδωλολατρικόν. Ὅσα δὲ εἶπον ἐν τῇ συσκέψει ἐκεῖνη τὰ εἶπον διότι τὰ ἦσθαι νόμην ὡς ἱστορικὰς καὶ χριστιανικὰς ἀληθείας καὶ διότι ἐφρόνον, ὅτι διὰ τῆς εὐλικρινείας προάγεται ἡ βαλκανικὴ φιλία ἀσφαλέστερον, παρὰ διὰ τῶν «τρικλοποδιῶν» καὶ τῶν διανοητικῶν ἐπιφυλάξεων καὶ πρὸ παντὸς διότι ἐπίστευον ἀκραδάντως εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου «γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς». Δὲν ἔχω δὲ οὐδένα λόγον νὰ μετανοῶ διὰ τὴν φιλαλήθειάν μου.

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Μάρκ. 10, 32—45.

Καθ' ὄλον τὸ διάστημα τοῦ βίου αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς μυρίας ὄσας ἐποτίζετο πικρίας. Καίτοι «διήρχετο εὐεργειῶν», καίτοι ὁ μόνος αὐτοῦ πάθος καὶ τὸ ἔργον ἦτο νὰ πράττῃ τὸ θέλημα τοῦ Οὐραίου Πατρός του, ὅμως ἡ προσήλωσις αὐτῆ εἰς τὸ καθῆκον ἦτο κάρφος εἰς τὰς μυσταῖς καρδίας, πρὸ παντὸς τῶν γραμματέων καὶ τῶν φαρισαίων, καὶ ἐκίνουν κατ' αὐτοῦ πάντα λίθον, ἵνα πικραίνωσι τὴν ζωὴν του. Εἶναι καὶ ἐν τούτῳ τῷ σημείῳ ὁ γλυκύτατος Ἰησοῦς τὸ αἰώνιον πρότυπον, σύμβυλον τῶν λυπηρῶν συμβαμάτων, τὰ ὁποῖα ἀναμένουσι πάντοτε τοὺς «ἀνθρώπους τοῦ καθήκοντος» καὶ τῆς ὑψηλοτέρας ἰδεολογίας. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ θύελλα τῆς ἀνθρωπίνης κακίας ἐξεσπασεν ὅσον οὐδέποτε κατὰ εὐεργέτου, οὕτως ὥστε ἐγένετο, ὡς λέγει πού ὁ μακάριος Ἀπόστολος Παῦλος, καὶ ἐν τούτῳ «προτεύων». Μετὰ πόσης ὅμως κυριότητος καὶ γενναιοψυχίας προορᾷ ὁ Κύριος τὴν προδοσίαν, τοὺς ἐμπαιγμούς, τὰς μαστιγώσεις, τοὺς ἐμπυτυσμούς, καὶ αὐτὸν τὸν ἀκάνθινον στέφανον. Προβλέπει προσεχῆς τὸ μαρτύριον καὶ προλέγει τοῦτο εἰς τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους· ἀλλ' ἡ θλιβερὰ εἰκὼν δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ παραλύσῃ τὴν εἰς τὸ καθῆκον ἠρωϊκὴν ἀφοσίωσιν. Τοιαύτη εἶναι τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ δύναμις! Θίγει τὰς εὐγενεστέρας χορδὰς τῆς καρδίας· προωθεῖ εἰς τὰς γενναιοτέρας πράξεις· ἐμπνέει καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ θείου Διδασκάλου Χριστοῦ ὄλον τὸ σθένος, τὸ σθένος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον γνωρίζει νὰ πείθῃ, ὅτι οὐδὲν ἐνδοξότερον καὶ τοῦ θνήσκειν ἐν τῇ πιστῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος. Τί θὰ ἰσχύσωσιν αἱ θλίψεις αὗται, τὰς ὁποίας ἐγείρει πολλάκις ἡ ἀνθρωπίνη κακία «κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ», ὅταν διὰ μέσου καὶ ὀπισθεν αὐτῶν διαφαίνεται ἡ Ἀνάστασις; Ἡ ἀλήθεια θὰ θριαμβεύσῃ τὸ δίκαιον θὰ ὑπερισχύσῃ σήμερον ἢ αὔριον. Καὶ ἡ φαινομένη ἡττα τοῦ θύματος τοῦ καθήκοντος δὲν εἶναι παρὰ μία νίκη αὐτοῦ· ἡ πτώσις, Ἀνάστασις! Αὕτη ἡ πεποιθήσις ἐνέπνεε τὰ νέφη τῶν μαρτύρων τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως· αὕτη πρέπει νὰ ἐμπνέῃ καὶ τοὺς πιστοὺς τοῦ Ἰησοῦ λάτρεις σήμερον καὶ πάντοτε, μάλιστα δὲ τὸν κληρικόν. Ἡ προειδοποίησις τοῦ Χριστοῦ περὶ τῶν ἀναμενόντων αὐτὸν παθημάτων, ἡ ἄλλη ὁμολογία του πρὸς τοὺς μαθητὰς ὅτι «ἐν τῷ κόσμῳ θλίβῃν ἔσομεν», ἀλλὰ καὶ ἡ διαβεβαίωσις του, ὅτι καὶ ἐν τῇ κατὰ κόσμον ταύτῃ ταπεινώσει πρέπει νὰ ἔχωμεν θάρρος, διότι τότε ἀκριβῶς κατὰ Θεὸν εἴμεθα νικηταὶ τοῦ κόσμου, εἶναι ἐξ ἐκεῖνων τῶν ἀληθειῶν τῆς ἀγίας ἡμῶν θρησκείας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὰ νεῦρα καὶ τὸ σφριγὸς τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν ζωῆς. Ὑποφέρειν ὑπὲρ τοῦ κόσμου καὶ χριστιανωσύνη εἶναι τόσον ἀναπόσπαστα, ὡς αἱ ἀκτῖνες καὶ ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου. Ἡ Σταύρωσις τοῦ Σωτῆρος εἶναι ἡ σιὰ τῆς Ἀναστάσεώς Του!

Τὸ κεφάλαιον τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ παθημάτων, τὸ

«ποτήριον» ἢ τὸ «βάπτισμα» τῶν παθῶν τοῦ μαρτυρίου, ὅπως ὀνομάζει ὁ Κύριος τὸ σύνολον τῶν ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων πικριῶν τοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ θεαρέστως δρῶντος, ἔχει τοιαύτην βαρύτητα καὶ διὰ τὸ αἰώνιον μέλλον ἡμῶν, ὥστε, ὅταν ἡ Σιλώμη, μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, μὴ ἀντιληφθεῖσα, —καθὼς ἄλλως τε δὲν εἶχον ἀντιληφθῆ καὶ οἱ ἄλλοι συνοδευόντες εἰς Ἱεροσόλυμα τὸν Ἰησοῦν μαθηταί, —τὴν θλιβερότητα τῆς εἰκόνας τοῦ μαρτυρίου, τὴν ὁποῖαν εἶπε τότε εἰς αὐτοὺς ὁ Κύριος, παρεκάλεσε τὸν Ἰησοῦν νὰ δώσῃ τὰς δύο πρώτας θέσεις «ἐν τῇ Βασιλείᾳ του» εἰς τοὺς υἱοὺς τῆς Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννη, οὕτως ὥστε ὁ μὲν εἰς νὰ καθίσῃ *πρῶτος* ἐκ δεξιῶν του, ὁ δὲ ἕτερος *πρῶτος* ἐξ ἀριστερῶν του, ὁ Χριστὸς ἠρώτησεν αὐτοὺς, ἐφ' ὅσον προβάλλουσι τοιαύτας ἀξιώσεις, ἀν δύνανται καὶ ἀνὰ πίστιν τὸ ποτήριον τὸ ὁποῖον Ἐκεῖνος ἔμελλε νὰ πῖνῃ, ἐξαρκῶν τοιουτοτρόπως τὴν ἐν τῇ «Βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν» θέσιν τοῦ πιστοῦ ἐκ τῆς πόσεως τοῦ «πικροῦ Ποτηρίου τοῦ Χριστοῦ». Τί δὲ ἄλλο, κατόπιν τῆς ἐξηγήσεως ταύτης τοῦ Σωτῆρος, σημαίνει ἡ φράσις, ὅτι «τὸ καθῆσθαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασαι», παρὰ ὅτι, ἐκεῖνοι θὰ εἶναι πρῶτοι ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν, ὅσοι καὶ θὰ δειχθοῦν *πρῶτοι* ἐν τῇ πόσει τοῦ πικροῦ Ποτηρίου; Πρὸ παντὸς δέ, τοιοῦτο προτεῖον θέλει ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοὺς ἀκραιφνεῖς αὐτοῦ λάτρεις. Θεία εἶναι ἡ αἴγλη καὶ μεστὰ θείας σοφίας τὰ λόγια τοῦ Σωτῆρος: «ὅς ἂν θέλῃ ὑμῖν γενέσθαι πρῶτος ἔσται πάντων δοῦλος» καὶ γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ *διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀπὸ πολλῶν*. Συνιστάται ἰδίᾳ εἰς τοὺς «ἀρχοντας» καὶ τὴν δημοσίαν ὑπαλληλίαν.

K.

ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ

Ἦ Νικοπόλεως καὶ Πρεβεζῆς Ἀνδρέας

Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ ἔτος 1891. Μετὰ τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀποφοιτήσας τῷ 1911 διωρίσθη καθηγητὴς ἐν Μάνδρᾳ. Μετὰ τριετίαν ἐχειροτονήθη διάκονος, κατὰ τὸ ἔτος 1914, ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ὑδρας καὶ Σπετσῶν Προκοπίου, καὶ διωρίσθη ἱεροκέρυξ καὶ διευθυντὴς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς Ἀρτης ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπηρέτησεν ἐπὶ τετραετίαν μέχρι τοῦ 1915. Ἀκολουθῶς ὑπηρέτησεν ὡς καθηγητὴς ἐν διαφόροις γυμνασίοις τοῦ κράτους. Χειροτονηθεὶς εἰς πρεσβύτερον καὶ ἀρχιμανδρίτην κατὰ ἔτος 1919 ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπίσκοπου Ἱεροσολύμων διετέλεσεν ἐφημέριος καὶ ἱεροκέρυξ ἐν διαφόροις ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Ἀποσπασθεὶς εἰς τὸν στρατὸν κατὰ τοὺς τελευταίους πολέμους ὡς ἱεροκέρυξ ἐν ἔτει 1921 ἠκολούθησεν αθεὶον κατὰ τὴν πρὸς Ἀγκυραν ἐστρατείαν. Μετὰ τοῦτο ἐξηκολούθησεν ὡς καθηγητὴς τῶν θρησκευτικῶν διδασκῶν ἐν διαφόροις γυμνασίοις τοῦ κράτους. Ἐσχάτως συνέγραψε καὶ ἐξέδωκε σύντομον ἱστορικὴν μελέτην περὶ τῆς αἰρέσεως τῶν Βογομίλων τοῦ ἱβ' αἰῶνος.

Ὁ Καστορίας Νικηφόρος

Ἐγεννήθη ἐν Καστορίᾳ τῷ 1888. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα μαθήματα διήκουσεν ἐν Δισπηλίῳ καὶ Καστορίᾳ, μεθ' ὃ διωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως διδάσκαλος τῶν ἑλλήν. γραμμῶν εἰς τὰ χωρία τῆς περιφέρειας Καστορίας ἀπὸ τοῦ 1900—1904. Τῷ δὲ 1904 ἐνεγράφη εἰς τὴν Ἱ. Σταυροπηγιακὴν μονὴν τοῦ ἁγ. Νικάνορος Ζάβορδας τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν, ἐν ἣ ἐκάρη μοναχὸς καὶ ἐχειροτονήθη εἰς διάκονον τὸ 1905. Εἶτα δαπάναις τῆς μονῆς ἐστάλη εἰς τὸ Γυμνάσιον Σιατίστης καὶ εἶτα τῆς Κοζάνης, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ καὶ ἀπεφοίτησε τὸ 1912 ἀριστεύσας. Κατόπιν, δαπάναις τῆς αὐτῆς μονῆς, ἐστάλη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, ἐξ ἧς καὶ ἀπεφοίτησε τὸ 1916 ἀριστεύσας. Μεθ' ὃ ἐνεγράφη εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν βυζαντινὴν μουσικὴν σχολὴν τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ἐξ ἧς καὶ ἀπεφοίτησεν ὁμοίως ἀριστεύσας. Κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1917 προσελήφθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ Ε' ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Πατριαρχείων ὡς διάκονος καὶ γραμματεὺς, παραμείνας ἐκεῖ ἐπὶ πενταετίαν καὶ προαχθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ μέχρι τῆς θέσεως τοῦ δευτεροῦτος. Τὸ 1922, μετὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφὴν, ἐβρεθεὶς εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα, κατήλθεν ἀκολούθως εἰς Ἀθήνας, δπου καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου, διακούσας τὰ μαθήματα αὐτῆς ἐπὶ δύο ἔτη. Μεθ' ὃ, κατόπιν ἐξαιρετικῶν περὶ τὴν μονὴν αὐτοῦ γεγονότων, ἐπανήλθεν εἰς αὐτὴν ἐντολῇ πατριαρχικῇ καὶ ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν αὐτῆς κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς πατριαρχικὸς ἐξαρχος, εἶτα δὲ ὡς ἡγοούμενος, χειροτονηθεὶς ἅμα εἰς πρεσβύτερον καὶ ἀρχιμανδρίτην τῇ 25ῃ καὶ 27ῃ Ἰανουαρίου τοῦ 1925 ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Γρεβενῶν Νικολάου. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην παρέμεινε μέχρι τοῦ 1929, καταβαλὼν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο ἐμμόδους προσπαθείας πρὸς διάδοσιν τῆς πειρουσίας τῆς μονῆς, ἣν καὶ ἐξησφάλισε τελικῶς. Ἐκ παραλλήλου ἐνεργήσας ἐπέτυχε τὴν ἐν αὐτῇ ἴδρυσιν Ἱερατικῆς Σχολῆς. Ἀλλὰ λόγῳ τῶν συχνῶν κυβερνητικῶν ἀλλαγῶν ἀπὸ τοῦ 1925 μέχρι τοῦ 1928 δὲν ἐπετεύχθη ἡ ἐταρξὶς τῆς λειτουργίας αὐτῆς, ὁπότε τὸ 1928 κατηργήθησαν αἱ πλεῖσται τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν. Τὸ 1929 παραιτηθεὶς τῆς ἡγουμενίας προσελήφθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου γέροντός του Μητροπολίτου Γρεβενῶν Νικολάου ὡς πρωτοσύγγελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως αὐτοῦ, ἔνθα καὶ διηρέτησε μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1930, μεθ' ὃ κατελθὼν εἰς Ἀθήνας προσελήφθη, τῇ συστάσει τοῦ τότε Συνοδικοῦ ἀειμνήστου μητροπολίτου Καστορίας Ἰωακείμ, ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ γραφείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἔνθα καὶ ὑπηρετήσεν ἔκτοτε, προαχθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ μέχρι τῆς θέσεως τοῦ Β' Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ἀποσπάσας πολλάκις τὸν ἔπαινον τοῦ τε Μακ. Προέδρου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν εὐδοκίμησιν καὶ τὸν μέγαν ζήλόν του.

Ὁ Ναυπακτίας καὶ Βύρυτανίας Γερμανὸς

Ἐγεννήθη ἐν Ἀρμελακίῳ τῆς Σαλαμίνας τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1899. Τὰ πρῶτα μαθήματα διήκουσεν ἐν τῇ γενετικῇ του, τὰ δὲ κλασικὰ ἐν τῷ Α' γυμνασίῳ Πειραιῶς. Εἶτα, ἐγγραφεὶς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Ἀθηνῆσαι Πανεπιστημίου, ἔλαβε τὸ πτυχίον του. Τῇ 27 Ἰουλίου 1923 ἐχειροτονήθη ἐν Ὑδρᾳ εἰς διάκονον

παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ὑδρας καὶ Σπετσῶν Προκοπίου. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀνέλαβε διακονικὰ καθήκοντα ἐν τῷ ἐν Παλαιῷ Φαλήρῳ ἱ. ναῷ τοῦ ἁγίου Ἀλεξάνδρου, ἐν ᾧ ἐκήρυττε τὸν θεῖον λόγον τακτικῶς διδάσκων καὶ εἰς τὸ αὐτόθι Κατηχητικὸν Σχολεῖον. Ἐπίσης ἐδίδασκεν ἐν τῷ Ἐμπειρικεῖῳ Ἀσύλῳ καὶ τῇ Ναυτικῇ Ἀεροπορικῇ Βάσει Π. Φαλήρου. Τῇ 20 Μαρτίου 1927 ἐχειροτονήθη εἰς πρεσβύτερον καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προχειρίσθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην ἐν τῷ ἱ. ναῷ τοῦ ἁγίου Ἀλεξάνδρου παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ὑδρας. Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ ἰδίου ἔτους διωρίσθη Πρωτοσύγγελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κορινθίας, διατελέσας ὡς τοιοῦτος μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς χειροτονίας του εἰς Μητροπολίτην. Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰ διοικητικὰ του καθήκοντα ἐκήρυσσε τὸν θεῖον λόγον τακτικῶς μὲν ἐν τῷ ἐν Κορίνθῳ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὁσάκις δ' ἐδίδοτο αὐτῷ ἡ εὐκαιρία ἐξεπλήρου τὸ ἱερόν τοῦτο καθήκον ἐν ταῖς κομπολόεσι καὶ ταῖς χωρίοις τῆς ἐπαρχίας Κορινθίας. Ὡσαύτως ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν διετέλεσεν ἀντιπρόεδρος τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Κορίνθου. Ὡς πρόεδρος τοῦ Ἀδελφάτου τοῦ ἐν Κορίνθῳ Νοσοκομείου, ἰδρυθέντος παρὰ τοῦ ἑλληνικοῦ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ μετὰ τοῦ καταστρεπτικοῦ σεισμοῦ τοῦ 1928, προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας, τιμηθεὶς διὰ τοῦ παρασῆμου τοῦ Σερβικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ὅτε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορινθίας Δαμασκηνὸς ἀπεστάλη ὡς Ἐξαρχος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς Ἀμερικὴν, ὁ Πρωτοσύγγελλος Γερμανὸς Γκούμας ἀνεπλήρωσεν αὐτὸν εἰς τὰ ποιμαντορικὰ καὶ διοικητικὰ του καθήκοντα κατὰ τὴν ἐπὶ ἐν ἔτος ἀπουσίαν του. Ἰδρυθεὶς δ' ἐν Κορίνθῳ Ἐκκλησιαστικῆς προπαρασκευαστικῆς σχολῆς, διωρίσθη διευθυντῆς καὶ ἐδίδασκεν ἐν αὐτῇ τὰ μαθήματα τῆς Ἑρμηνείας τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου.

Ὁ Φωκίδος Ἀθανάσιος

Ἐγεννήθη ἐν Ὑδρᾳ τῷ 1885. Τὰ πρῶτα μαθήματα διήκουσεν ἐν τῇ ἰδιαιτέρῳ αὐτοῦ πατρίδι. Μετὰ ταῦτα εἰσῆχθη εἰς τὴν Ριζάρειον Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν καὶ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ὑφ' ἧς ἀνεκνήρυσθη διδάκτωρ τῆς Θεολογίας τῷ 1914. Ἐν τῷ μεταξὺ κατὰ Μάϊον τοῦ 1911 ἐκάρη μοναχὸς ἐν τῇ κατὰ τὴν νῆσον Σέριφον ἱερᾷ μονῇ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, χειροτονηθεὶς τῇ 5 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς διάκονον ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Σύρου καὶ Τήνου Ἀθανασίου. Διετέλεσεν Ἱεροκήρυξ τῆς Μητροπόλεως Σύρου ἐπὶ τριετίαν, χειροτονηθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ εἰς πρεσβύτερον τῇ 29 Ἰουνίου 1914 καὶ προχειρισθεὶς ταυτοχρόνως καὶ εἰς ἀρχιμανδρίτην. Ἀποσπασθεὶς κατὰ τὴν ἐπιστράτευσιν τοῦ ἔτους 1919 διωρίσθη μόνιμος Ἱεροκήρυξ καὶ ἐφημέριος τοῦ στρατοῦ μετασχὼν τῶν ἐκστρατειῶν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Μ. Ἀσίαν, ὑπηρετήσας μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως καὶ ἀποσπάσας τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν τῶν ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν. Ἀπὸ δεκαετηρατίας προσελήφθη ὡς καθηγητῆς τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων τοῦ τε Ἀρσακείου Παρθεναγωγείου καὶ τοῦ ἐν Παλαιῷ Φαλήρῳ Ἀμερικανικοῦ Κολλεγίου καὶ ὡς ἐφημέριος ἐν τῷ πρώτῳ ἰδρύματι, εἰς τὰς θέσεις δὲ ταύτας διετέλεσε μέχρι τῆς εἰς Μητροπολίτην προαγωγῆς αὐτοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ δύναμις.

Ὁ φιλοσοφῶν ἐπὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῶν πνευμάτων καὶ τῶν πραγμάτων παρατηρεῖ μετ' ἀπογοητεύσεως πόσον ἐξαιρείται τὸ κράτος τῆς δυνάμεως καὶ πόσον δεσπόζει ἢ πρὸς τὴν ἀγάπην περιφρόνησις, κατ' ἀκολούθιαν δὲ ὅποσον λυσσαλέος πόλεμος ἐνεργεῖται κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ πόλεμος οὗτος εἶπε ἤδη κεκηρυγμένος ἀπὸ εἰκοσαετίας περίπου ἀμείλικτος ἐν τῇ σοβιετικῇ Ρωσίᾳ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς θεωρίας τοῦ Μάρξ, ἐν Γερμανίᾳ δὲ διεξάγεται ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῆς ὀλιστικῆς φυσιοφιλοσοφίας τοῦ Χαϊκελ καὶ τῆς φιλοσοφίας τῆς δυνάμεως τοῦ Νίτσε. Ὁ ἔλεος καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀποκηρύσσονται μετ' ἀγανακτήσεως ἐν ὀνόματι τοῦ εἰδώλου τῆς ὀλικῆς ἰσχῆς καὶ ὁ πόλεμος ἀνακηρύσσεται ὡς ἀντισκοπὸς καὶ ὡς μέσον τῆς ἀναδείξεως καὶ ἐπικρατήσεως τῆς φυλῆς. Δὲν εἶπε δὲ αὐταὶ αἰ ὑόνατι χῶρα ὅπου ἀποκηρύσσονται ἐπισήμως ἢ ἡμιεπισήμως αἱ χριστιανικαὶ ἀρχαὶ καὶ πρεσβεύεται καὶ ἐφαρμόζεται τὸ δίκαιον τῆς ὀλικῆς δυνάμεως. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πραγμάτων ἡ χριστιανικὴ δραστηριότης ἐπωμίζεται βαρύτερα σήμερον εἰ πέρο ποτε καθήκοντα.

Σχόλια σχολίων.

Ἡ γνωστὴ ὑπὸ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἐπισκόπων προσφορὰ τῶν χρυσῶν τῶν σταυρῶν καὶ ἀλύσεων εἰς τὸ ἰταλικὸν κράτος διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ κατὰ τῆς Ἀβυσσινίας πολέμου ἐσχολιάσθη ὑπὸ μερίδος τοῦ ἀγγλικοῦ θρησκευτικοῦ τύπου ὡς προελθούσα ἐκ φόβου τῆς παπικῆς ἐκκλησίας μὴ ἀπολέσῃ τὰ κτηθέντα προνόμια τῆς. Τὴν ἐξήγησιν ὁμως ταύτην ἀποκηρύττουσι τὰ λατινικὰ θρησκευτικὰ φύλλα ὡς μὴ ἀνταποκρινομένην πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Κατὰ τοὺς παπικοὺς κύκλους, οἱ ἰταλοὶ ἐπίσκοποι εἶπε ἰταλοὶ, ὅπως καὶ οἱ γάλλοι καὶ οἱ ἰρλανδοὶ κλ. ἐπίσκοποι εἶπε γάλλοι καὶ ἰρλανδοὶ κ. ο. κ. "Ὅταν κατὰ τὸν τελευταῖον μέγαν πόλεμον οἱ ἄγγλοι ἢ οἱ γάλλοι κλ. κληρικοὶ ἠῦχοντο ὑπὲρ τῆς νίκης τῆς χώρας τῶν, ὑφίσταντο ὑπὲρ αὐτῆς ὀλικὰς θυσίας καὶ ἔστελλον τὰ τέκνα τῶν εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, οὐδεὶς προέβη εἰς τὴν ἀνόητον κατ' αὐτῶν αἰτίαςιν ὅτι ταῦτα πρῶττοντες ἀπέβλεπον εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς εὐνοίας τῆς πολιτείας ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας τῶν, ἀφοῦ, ἄλλως τε, εἰς πάσας ταύτας τὰς περιπτώσεις καὶ τῶν ἰταλῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐθνικῶν κληρικῶν αἱ ἐν λόγῳ προσφορὰ καὶ αἱ θυσίαι δὲν προέρχονται ἐκ τῆς περιουσίας τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀποτελοῦν ἰδιωτικὰς, ἀτομικὰς προσφορὰς, δῶρα προσωπικοῦ πατριωτισμοῦ. Ἡ σκληρὰ ἀλήθεια εἶπε—ἐπιλέγουσιν τὰ παπικὰ φύλλα—ὅτι, εἴτε τὸ θέλομεν, εἴτε ὄχι, τὸ ἀνήκειν εἰς τὴν ἐκκλησίαν δὲν ἀφαιρεῖ τὸν ἐθνισμὸν τῶν μελῶν τῆς, ὅσον δὲν μεταβάλλει τὸ χρῶμα τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς κόμης τῶν...

Ἐπὶ τοῦ θέματος, τὸ ὅποῖον διεπραγματεύθησαν διὰ τῶν ἄρθρων τῶν οἱ καθηγηταὶ κ. κ. Δ. Μπαλάνος καὶ Π. Μπρατωϊώτης, ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος διεβίβη

σθὴ πρὸς τὴν «Ἐκκλησίαν» ἄρθρον καὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀρ. Ἀλιβιζάτου, ὅπερ θὰ δημοσιευθῇ ἐν τῷ ἐπομένῳ φύλλῳ.

Ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία ἀνατροπῆς καὶ ἀμοιβαίας κοινωνικῆς βοηθείας προσεκήρυξε διαγωνισμὸν πρὸς συγγραφήν τοῦ ἀρίστου λογοτεχνικοῦ συγγράμματος περὶ Μπολσεβισμού. Τὸ α' βραβεῖον ἐκ 50.000 φρ. ἔλαβεν ἡ ρωσὶς συγγραφεὺς Α. Ραχμάνοβα διὰ τὸ ἔργον τῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ ἐργοστάσιον τοῦ νέου ἀνθρώπου» τὸ β' ἐξ 20.000 φρ. ὁ ἀστριακὸς συγγραφεὺς Ἐρικ καὶ τὸ γ' ἐκ 5.000 φρ. ὁ γνωστὸς μυθιστοριογράφος στρατηγὸς Π. Ν. Κρασνῶφ διὰ τὸ βιβλίον του «Τὸ μῖσος».

Τὸ πρακτορεῖον Χαβάς μετέδωκε τὴν εἴδησιν ὅτι ἐν Ρωσίᾳ ἐνομοθετήθη ἡ καταναγκαστικὴ ἐργασία διὰ τοὺς χωρικοὺς τοὺς ἄγοντας ἡλικίαν 18—45 ἐτῶν.

Ὁ διάσημος ρῶσος λογοτέχνης καὶ ἐκ τῶν ἡγετῶν καὶ στηρικτῶν τοῦ Μπολσεβισμού καὶ πρῶτος αὐτοῦ φιλολογικὸς προαγωγὸς Μάξιμος Γκόρκη, ἀπό τινος διατρίβων ἐν Κριμαίᾳ, φέρεται πνέων τὰ λείσθια.

Ὁ ἐπ' ἐσχάτων τελευτήσας ἐν Μόσχᾳ διασημότερος ρῶσος ἀκαδημαϊκὸς Πάβλωφ συνείθισε νὰ φοιτᾷ εἰς μικρὸν ἐν Μόσχᾳ ναῖσιον πρὸς ἀκρόασιν τῆς λειτουργίας. Μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του μετὰ τὴν λειτουργίαν ἐκάθισεν ἵνα ἀναπαυθῇ εἰς τὸ πλησίον τοῦ ναϊδρίου παρόντων, μετ' ὀλίγον δὲ προσελθὼν ἐκάθισε παρ' αὐτὸν εἰς ἄθεος μετ' ἰστολήν ἐρυθροῦ στρατιώτου.

Ὁ ἄθεος, ἐκλαβὼν τὸν γηραιὸν γείτονά του ὡς συνήθη συνταξιούχον ἢ ἀπόστρατον ὑπάλληλον, τῷ ἀπέτεινε τὴν ἐρώτησιν

— Σὺν νὰ φαίνεται, γέρο, ὅτι πιστεύεις εἰς τὸν ἄστικὸν Θεόν; ἔτσι;

— Πιστεύω, φίλε μου, ἀπήνησεν ὁ Πάβλωφ.

— Καὶ πηγαίνεις εἰς τὴν ἐκκλησίαν;

— Πηγαῖνω.

— Ἐμωρὲ σκότος!—ἐσχολίασεν ὁ ἄθεος, μὴ ὑποπτεύω ὅτι ὀμίλει μετὰ ἓνα ἐκ τῶν μεγίστων συγχρόνων σοφῶν!

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ Σάββατον τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς ἕκτακτον συνελευθούσης συνεδρίαν, προσελθόντες οἱ ἐψηφισμένοι νέοι Μητροπολίται ἐτέλεσαν τὸ μικρὸν μήνυμα τῆς εὐχαριστίας μετὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀνακοίνωσιν τοῦ Μακ. Προέδρου ὅτι ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας καὶ ἐγκρίσει τῆς Πολιτείας ἐξελέγησαν ἵνα κατασταθῶσι Μητροπολίται εἰς τὰς χηρευούσας ἀρχιερατικὰς ἑδρας. Μετὰ τοῦτο κατελευθούσης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου ἐτελέσθη ὑπ' αὐτῶν καὶ τὸ μέγα μήνυμα, ὑπεγράφησαν δὲ καὶ αἱ σχετικαὶ Πράξεις.

—Τὴν ἐπομένην, 22αν λήγοντος καὶ ἡμέραν Κυριακὴν, ἐγένετο ἡ χειροτονία τῶν νέων Ἱεραρχῶν, τοῦ μὲν Μητροπολίτου Καστορίας Νικηφόρου ἐν τῷ Καθεδρικῷ ναῷ τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ» ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου καὶ Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν, τοῦ δὲ Πρεβέζης Ἀνδρέου ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Προδρόμου (Γαργαρέτας) ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀλεξανδροπόλεως μετὰ τῶν Σεβ. Θεσσαλιώτιδος καὶ Θήρας, τοῦ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Γερμανοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγ. Εἰρήνης ὑπὸ τοῦ Σεβ. Κορινθίας μετὰ τῶν Σεβ. Χαλκι-

δος καὶ Καρυστίας καὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Χριστουπόλεως, καὶ τοῦ Φωκίδος Ἀθανασίου ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀρσακείου ὑπὸ τοῦ Σεβ. Λαρίσης μετὰ τῶν Σεβ. Φλωρίνης καὶ Σιδηροκάστρου.

—Οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καὶ ἰδίως τῆς μονῆς ἁγ. Παύλου δι' ἐπιστολῆς των πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον διαψεύδουν μετ' ἀγανακτήσεως τὰ γραφέντα ὑπὸ τοῦ ἀθηναϊκοῦ τύπου περὶ δῆθεν παρ' αὐτῶν ἀποκηρύξεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ μνημονεύσεως τοῦ Σέρβου Πατριάρχου, τονίζουσι δὲ τὴν πίσιν των πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἐκφράζουσι τὴν λύπην των διότι ὁ τύπος ἀταλαιπώρως υἱοθετεῖ ψευθεῖς φήμας περὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος εἰς τὴν κενωθεῖσαν θέσιν τοῦ Γραμματέως αὐτῆς, διὰ τῆς προαγωγῆς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καστορίας, ἀπεφάσισεν νὰ προσλάβῃ τὸν Ἀρχιμ. Πολύκαρπον Κουτσουπίδην, εἰς δὲ τὴν θέσιν τοῦ Γραφέως τὸν ἱεροδ. Βασίλειον Ἀτέστην, πτυχιούχον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου.

—Τῆς ἑξ Ἑλλάδος ἱεράς ἀποδημίας εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὰς ἑορτάς τοῦ Πάσχα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο θὰ ἡγηθῇ ὁ ἐκ τῶν Συνοδικῶν Σεβ. Μητροπολίτης Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Κύριλλος.

—Μετὰ πρότασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαρίσης ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἡ ἐν Λαρίσῃ λειτουργία ἐκκλησιαστικῆς προπαρασκευαστικῆς σχολῆς πρὸς καταρτισμὸν τῶν ὑποψηφίων ἱερέων τῆς ἐπαρχίας. Τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν αὐτῆς ἀπετελέσθη ἐκ τοῦ καθηγητοῦ τῶν θρησκευτικῶν κ. Ι. Σαγκριώτη, τοῦ ἱεροκλήρουκος Λαρίσης πτυχιούχου τῆς θεολογίας κ. Θ. Σαράφη, τοῦ ἱερέως αἰδ. Τουφεξῆ καὶ τοῦ κ. Π. Στωικίδου, ἡ δὲ διδασκαλία θὰ διεξάγῃται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Νικολάου.

—Γράφουσιν ἡμῖν ἐν Βεροῦσας ὅτι τὴν 4ην φθίνοντος μετὰ πρόσκλησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου συνήλθον ἐν Βεροῦσας ὑπὲρ τοῦς 70 ἱερεῖς τῆς μητροπόλεως, μετὰ ὑποδειγματικὴν δὲ ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ λειτουργίαν τῶν προηγιασμένων συνεκεντρώθησαν πάντες εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς παλαιᾶς Μητροπόλεως, ἐνθα ἡ Α. Σ. ἐν προσφωνήσῃ ἐκφράσας τὴν χαρὰν του διὰ τὴν σύγκλησιν τοῦ ἐτησίου ἱερατικοῦ συνεδρίου τῆς ἐπαρχίας ἀνέπτυξε τὰς ἐκ τῶν τοιούτων συνεδρίων ὠφελείας, τὴν δεοντολογίαν τῶν σχέσεων τῆς ἑλληνικῆς πολιτείας, κοινωνίας καὶ κλήρου, συνέστησε δὲ εἰς τοὺς ἱερεῖς τὴν ἀνελλιπῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ἱερατικῶν των καθηκόντων καὶ τῆς ὑψηλῆς των καθ' ὄλου ἀποστολῆς. Μετὰ ταῦτα οἱ νεώτεροι τῶν ἱερέων ἐξητάσθησαν εἰς τὸ μάθημα τῆς Λειτουργικῆς, λυθειῶν διαφόρων ἀποριῶν τῶν ἱερέων ἐπὶ διαφορῶν λειτουργικῶν ζητημάτων. Ἐἴτα ἡ Α. Σ. ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῶν ἱερέων εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των ὡς μελῶν τῶν ἐνοριακῶν ἐπιτροπειῶν, ἵνα μὴ γίνωνται παρὰ τὴν ἀξίαν καὶ ζήμιαν τῶν ναῶν. Ἀνέπτυξε τὰς ὠφελείας τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Κλήρου, ἐξέφρασε τὴν λύπην του, διότι ἄλλοι μὲν τῶν ἐφημερίων δεν κατέβαλον διόλου ἀσφάλιστρα, ἄλλοι δὲ διέκοψαν τὴν καταβολὴν αὐτῶν, ἠπέληξεν δὲ τὴν τιμωρῆσιν αὐστηρῶς τοὺς ἱερεῖς οἱ ὅποιοι δεν θὰ φροντίσουν νὰ τακτοποιήσουν τὰ τῆς ἀσφαλίσεως καὶ συντάξεως των, εἰς ἐκφραστῆσαν δὲ δυσπιστίαν τῶν ἱερέων ὡς πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικούς, οἰκονομικούς, ὀργανισμούς διεβεβαίωσεν

ὅτι καὶ ἡ Σύνοδος καὶ ἡ Ἱεραρχία φροντίζουσι περὶ διορθώσεως τῶν τυχόν ἀτελειῶν αὐτῶν. Μετὰ τὴν ἄνταλλαγὴν δὲ γνωμῶν καὶ ἐπὶ ἄλλων ζητημάτων ἐνδιαφερόντων τοὺς ἱερεῖς διελύθη τὸ ἱερατικὸν συνέδριον, ἵνα συνελθῇ βραδύτερον πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐξετάσεως τοῦ μαθήματος τῆς Λειτουργικῆς.

—Καθ' ἃ πληροφοροῦμεθα ἐκ Ζακύνθου, μετὰ πρόσκλησιν, περὶ μεσοῦντα τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ζακύνθου κ. Χρυσοστόμου συνεκροτήθη ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τῆς πόλεως τὸ Γ' συνέδριον τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου ἀπάσης τῆς νήσου, παρόντων καὶ τῶν κ.κ. Δ. Σιμόνη Γυμνασιάρχου, τοῦ πρώην Γυμνασιάρχου κ. Παν. Κονίδη κ. ἁ. Κατ' αὐτὸ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ὡς Πρόεδρος αὐτοῦ ἐξήγησε τὸν σκοπὸν τοῦ συνεδρίου, ἀνέφερε τὸ ἔργον τῆς Μητροπόλεως ὑπὲρ τῆς φιλανθρωπίας ἐν γένει, τὴν ἴδρυσιν νυκτερινῆς Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς χάριν τῶν κορασιῶν πάσης τάξεως, τὴν κατόπιν ἐνεργειῶν αὐτοῦ ὀργάνωσιν διαλέξεων ἐν τῷ Δαμιρεῖῳ μεγάρῳ πρὸς μόρφωσιν τοῦ λαοῦ, τὴν ἴδρυσιν Κατηχητικῶν Σχολειῶν καθ' ὅλην τὴν νήσον καὶ τὴν περὶ τὸ κήρυγμα καὶ τὴν διδασκαλίαν ἐν γένει δράσιν τῆς ἐκκλησίας μας. Κατόπιν ὁ πρωτοπρεσβύτερος καὶ δημοδιδάσκαλος κ. Διον Μονίκοις ὁμίλησε «περὶ τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἀνεθνηκῶν προπαγανδῶν καὶ τῶν κατ' αὐτῶν ἀμυντικῶν μέτρων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας», ὁ ἀρχιμ. Δανιὴλ Γιγάντες «περὶ τοῦ ἱερέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ κοινωνίᾳ», ὁ ἱεροκέρυξ αἰδ. Νικ. Ἀβούρης «περὶ τῶν λειτουργικῶν ἐν γένει τύπων τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας», ὁ κ. Δ. Σιμόνης «περὶ τῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τῶν αγώνων, εἰς οὓς αὕτη ἀπεδόθη διὰ τῶν αἰώνων, ὡς καὶ περὶ τῶν πολυτίμων αὐτῆς θηρησιῶν ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνος, ἰδίᾳ ἐν ἡμέραις δουλείας διὰ τῶν κληρικῶν αὐτῆς», ὁ ἐφημέριος τῶν Ἁγίων Πάντων καὶ δημοδιδάσκαλος Σπυρ. Κατόμιος «περὶ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ τῶν μέσων τῆς διορθώσεως αὐτῆς», «περὶ βυζαντινῆς τέχνης καὶ ἰδίᾳ τῆς κρητικῆς ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἀναγεννήσεως» ὁ τέως Γυμνασιάρχης κ. Παν. Κονίδης, «περὶ τοῦ ἱερέως ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ καθ' ὅλον» ὁ ἐφημέριος Ποχάλεως καὶ διδάκτωρ τῆς Θεολογίας κ. Κων. Στεγάτης, ἐν τέλει δὲ ἡ Α. Σ. «περὶ τῶν παραπτωμάτων τῶν κληρικῶν καὶ τῶν κανονικῶν ποινῶν καὶ ἐπιτιμίων», μετ' ὃ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἐκήρυξε τὴν λῆξιν τοῦ συνεδρίου. Μετὰ ταῦτα μετέβησαν ἐν σώματι ἅπαντες οἱ κληρικοὶ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου εἰς τὸ Βυζαντινὸν χριστιανικὸν Μουσεῖον, ἐνθα ὁ διευθυντῆς αὐτοῦ κ. Κοριατόπουλος ἀνέπτυξεν ἐν ὀλίγοις τὰ περὶ βυζαντινῆς καὶ κρητικῆς τέχνης ἧτις παρατηρεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὰς ἐν τῷ Βυζαντινῷ Μυσείῳ τῆς Ζακύνθου εὑρισκομένας ἱερὰς εἰκόνας διασῆμων ζωγράφων. Ἐκ τοῦ συνεδρίου τοῦτου ἅπαντες ἀπεκόμισαν ἀρίστως ἐντυπώσεις, θερμῶς δὲ συνεχάρησαν τὸν σχόντα τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συγκροτήσεως αὐτοῦ Σεβ. Μητροπολίτην καθὼς καὶ τοὺς κατ' αὐτὸ ὁμίλησαντα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πατριάρχης μικρὸν μετὰ τὴν ἀνάρρησιν αὐτοῦ ἀπέλυσε πρὸς τὸν κληρὸν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἐγκύκλιον, δι' ἧς ἐντέλλεται εἰς τοὺς ἱερεῖς ὅπως τελῶσι μετὰ φόβου Θεοῦ τὰ θεῖα μυστήρια «ἀποφεύγον»

τες τούς άνοικούς θεατρισμούς, τας άναρμόστους φωνασκίας και τούς άλλους νεωτερισμούς» και όπως οι έξ αδών δυνάμενοι έπιτελώσι μετά ζήλου τὸ διδακτικόν των καθήκων «διαθερμαίνοντες διά τῆς διδασκαλίας και τοῦ παραδείγματος τὸν ζήλον τὸν θρησκευτικόν και τὴν ἀληθῆ πίστιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ, ἐκρίζωντες πᾶσαν θρησκολησίαν και δεισιδαιμονίαν και καθοδηγοῦντες εἰς ἔργα ἀγάπης» πρὸς τούτους προτρέπονται ὡς ἐκτελώσι και τὸ παιμανικόν των καθήκων κατευθύνοντες και τέκνα και τοὺς γονεῖς· πρὸς τὰς ἀρχάς τοῦ Εὐαγγελίου, στηρίζοντες τοὺς κλονιζομένους ἐν τῇ πίστει, παραμυθιοῦντες τοὺς θλιβομένους, ἐνισχύοντες τοὺς ὀλιγοψύχους και ἐλέγχοντες τοὺς παρεκτρεπομένους.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ὁ συνελεία τοῦ σεισμοῦ τῆς 1 Σεπτ. 1923 καταστραφαίς ὀρθόδοξος καθεδρικὸς ἐν Τόκιω τῆς Ἰαπωνίας ναὸς ἀνωκοδομήθη ἐξ εἰσφορῶν μεγαλοπρεπῆς, πανηγυρικᾶ δ' ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια του. Τιμᾶται εἰ; μνήμην τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΑΝΔΙΑΣ

Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐν Σερντομπόλη ἐκκλησιαστικοῦ ὀρθοδόξου Σεμιναρίου ἐν τῇ ἐν Φιλανδίᾳ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ συνεζητήθη τὸ ζήτημα τῆς διοργανώσεως ἀνωτέρων θεολογικῶν μαθημάτων πρὸς μὲρψωσιν των διὰ τὴν ἱερωσύνην ὑποψηφίων. Ἐπειδὴ δμως διεκριβώθη ὅτι τὸ ἐγχείρημα ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις τῆς ἐν λόγῳ Ἐκκλησίας ἠρωτήθησαν αἱ γειτονιάζουσαι ὀρθόδοξοι ἐκκλησιαί Ἐσθονίας, Λεττονίας και Λιθουανίας ἂν και παρ' αὐταῖς εἶνε αἰσθητὴ ἡ τοιαύτη ἀνάγκη και, ἐν καταφατικῇ περιπτώσει, ἂν εἶνε ἐφικτὴ ἀμοιβαία μετὰξὺ τῶν ἐκκλησιῶν συνεννόησι; πρὸς Ἰερουσιν ἀπὸ κοινοῦ ἐνιαίου διὰ πάσας καθιδρύματος ἀνωτέρων θεολογικῶν σπουδῶν.

— Ὑπὸ τῆς ἐν Φιλανδίᾳ ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἀπεφασίσθη ἡ εἰς τὴν φιλλανδικὴν μετάφρασιν τῶν ἱερῶν κανόνων τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας μετὰ τῆς ἐρμηνείας αὐτῶν, ὑπελογίσθη δ' ὅτι τὸ ὅλον ἔργον θὰ συντελεσθῇ ἐν διαστήματι δεκαπενταετίας. Κατὰ τὴν πενταετίαν 1935—1940 θὰ συντελεσθῇ ἡ μετάφρασις τῶν ἐρμηνειῶν τοῦ Νικοδήμου εἰς τοὺς κανόνας τῶν ἑπτὰ οἴκουμ. συνόδων. Κατηρτίσθη πρὸς τοῦτο εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν ἐπισκόπου Ἀλεξάνδρου, πρωθιερέως Ὁκούλφ και ἀρχιεραματῆως Ἰνκινέν, ἡτις ἤδη κατήρξατο τοῦ ἔργου αὐτῆς.

ΡΩΜΑ-ἸΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Οἱ γάλλοι καρδινάλιοι, συνελθόντες εἰς τὴν ἐτησίαν αὐτῶν συνδιάσκεψιν ἐν Παρισίοις, ἐξέδωσαν ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς γάλλους χριστιανούς και πρὸς πάντας ἐν γένει τοὺς ἀνθρώπους προτρέποντες πρὸς προσευχὴν ὑπὲρ σωτηρίας τῶν λαῶν ἐκ τῆς μάστιγος τοῦ πολέμου και ὑπὲρ διατηρήσεως τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

«ΘΕΟΛΟΓΙΑ», ἐξεδόθη τὸ τεῦχος ΝΓ' Μαρτίου 1936 τοῦ ἸΔ' τόμου. Περιεχόμενα: Ἀπόπειρα ἐνώτεω; τῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς Φραγκοκρατίας ἐν ΚΠόλει, ἀπὸ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου.— Τὰ ὑπ' ἀριθμὸν 117 και 356 χειρόγραφα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ὑπὸ Κ. Γ. Δουβουνιώτου.— Ἀνέκδοτος ἱμνία τοῦ Π. Ρουσόπου, ὑπὸ Γ. Ν. Καρμίου.— Κατάλογος ἀγιογραφικῶν χειρογράφων ὑπὸ Εὐλόγιου Κορσίλα Λαυριώτου.— Τοῦ ταπεινοῦ Ρωμανοῦ ὁ Ψαλμὸς» εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους

ὑπὸ † πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου.— Καισαρίου Δαπόντε ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Πατριάρχην Καλλίνικον Γ' ὑπὸ Γ. Δελγηιάννη, Καθηγητοῦ—Κριτικὸν και Βιβλιογραφικὸν Δελτίον.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ι. Μητρόπολις Ναυπλίας και Εὐρυτανίας

Χρησεύσι; ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ μητροπόλει τῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ ἐν Μαραθῶ τ. δ. Ἀγροίων ἐνοριακοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, καλοῦμεν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ περὶ ἐνοριακῶν ναῶν και ἐφημεριῶν νόμου τοῦ, ἔχοντος τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα νὰ ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον τὰ σχετικὰ πιστοποιητικὰ διὰ τὴν ἀνακήρυσιν των ὡς ὑποψηφίων. Ἐν Ναυπάκτῳ τῇ 26 Φεβρουαρίου 1936. Ὁ Τοποτηρητὴς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Οἴκου. Χαρ. Δελουδάς.

—Κενῆς οὔσης ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ μητροπόλει τῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ ἐν Καρύτση Καρπενησίου ἐνοριακοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ, καλοῦμεν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ περὶ ἐνοριακῶν ναῶν και ἐφημεριῶν νόμου τοῦ, ἔχοντος τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα νὰ ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον τὰ σχετικὰ πιστοποιητικὰ διὰ τὴν ἀνακήρυσιν των ὡς ὑποψηφίων. Ἐν Ναυπάκτῳ τῇ 26 2 1936. Ὁ Τοποτηρητὴς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως. Οἴκου. Χαρ. Δελουδάς.

Ι. Μητρόπολις Δημητριάδος.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439 ἄρ. 81 (περὶ ἐνοριακῶν ναῶν και ἐφημεριῶν κλπ.) προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦτου ὀριζόμενα προσόντα και βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς θέσεις τακτικοῦ ἐφημερίου τῶν ἐξῆς ἐνοριῶν: 1) Κοιμήσις τῆς Θεοτόκου Ευρυχίτου, 2) ἁγίου Νικολάου Στρεφύλου, 3) ἁγ. Δημητρίου Πινακατῶν, 4) ἁγ. Μαρτίνου Ἀφῆσου, 5) ἁγ. Γεωργίου Καπούρη, 6) ἁγ. Δημητρίου Οὐζλάου, 7) Παμεγίστων Ταξισρχῶν Δαουτζᾶ, 8) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Δέσσηνης, 9) ἁγ. Γεωργίου Καπίστης, 10) ἁγ. Δημητρίου Μαρμάριανης, 11) ἁγ. Παρτακενῆς Καλαμακίου, 12) ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, 13) ἁγ. Ἀθανασίου Πρεσπῶν, ὡς ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσι εἰς τὸ γραφεῖον τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν ἵνα πρ βῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων διὰ τὰς ἄνω ἐνορίας. Ἐν Βιῳ τῇ 19 Μαρτίου 1936. † Ὁ Δημητριάδος Ἰωακείμ.

Ι. Μητρόπολις Τριφυλίας και Ὀλυμπίας

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους και ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ κωδικοποιηθέντος ἐνοριακοῦ νόμου 5439 ὀριζόμενα προσόντα ὡς ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ὑποβάλωσι τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱερᾷ Μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ κωδικοποιηθέντος ἐνοριακοῦ νόμου 5439 ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων ἱερῶν τῆς χηρυσάστης ἐνορίας «Κοιμήσεως Θεοτόκου» τοῦ χωρίου Πλατιάνης τῆς ἐπαρχίας Ὀλυμπίας Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 18 Μαρτίου 1936. † Ὁ Τριφυλίας και Ὀλυμπίας Ἀνδρέας.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία:

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Τρίκκης και Σταγῶν ΠΟΥΛΚΑΡΠΟΣ
- † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ

Τύποι; «Φοίνικος», Λεωνόπου 4. Ἀθῆναι.—Τηλ. 28-873